

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1903.

Andra Kammaren.

N:o 6.

Tisdagen den 27 januari.

Kl. 2 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 19 innevarande januari.

§ 2.

Herr statsrådet m. m. *E. F. W. Meyer* öfverlämnade Kungl. Maj:ts propositioner till Riksdagen:

angående förhöjning i tullsatserna för brännvin och sprit m. m.;

angående förändrad lydelse af §§ 3, 4, 6, 7, 8, 10, 11 och 25 i nådiga förordningen angående villkoren för tillverkning af brännvin den 13 juli 1887;

angående tullfrihet för omalen majs;

angående efterskänkande af kronans rätt till danaarf efter skomakaren Claes Otto Andersson från Motala; och

angående efterskänkande af kronans rätt till danaarf efter hemmansägaren Johannes Jonasson från Sannebo i Alfsborgs län.

Af dessa propositioner hänvisades de två förstnämnda omedelbart till bevillningsutskottet, hvaremot de öfriga blefvo på begäran bordlagda.

§ 3.

Efter hemställan af herr talmannen, som förmälde sig hafva om tiden för valen samrådt med Första Kammarens talman, beslöt Kammaren att lördagen den 31 januari anställa val af tjugofyra ledamöter i den nämnd, hvilken enligt § 69 riksdagsordningen äger att döma, huruvida högsta domstolens samtliga ledamöter gjort sig förtjänte att i deras viktiga kall bibehållas.

§ 4.

Föredrogos för remiss till utskott Kungl. Maj:ts å Kammarens bord hvilande propositioner till Riksdagen; och hänvisades därvid till statsutskottet Kungl. Maj:ts proposition angående pension åt aflidne stationskarlen Anders Nilssons änka och barn.

Kungl. Maj:ts härefter föredragna proposition med förslag till lag angående ändring i vissa delar af förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862 hänvisades till lagutskottet.

Härpå öfverlämnades till statsutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:

angående upplåtelse till Umeå stad af en del utaf den statens järnvägar tillhöriga mark vid Umeå järnvägsstation; och

angående beredande af lånemedel till fortsatt utveckling af statens telefonväsende.

Vid föredragning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse af 1, 11, 23 och 50 §§ i lagen den 28 juni 1895 om registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet begärdes ordet af

Vid remiss af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse af 1, 11, 23 och 50 §§ i lagen den 28 juni 1895 om registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet. herr Fredholm, som yttrade: Vid ett flyktigt genömläsande af denna kungl. proposition har det föresväfvat mig, att därigenom skulle hafva yppat sig en bekvämare utväg för bolag att bilda truster än det nu finnes. Jag har därför begärt ordet för att fästa lagutskottets uppmärksamhet på den omständigheten.

Den förändring, som föreslagits, är den, att bolag må kunna vara medlem af förening för ekonomisk verksamhet. Nu finnes ingen annan möjlighet att bilda försäljningsbolag än att bygga den på lagen om aktiebolag; men denna lag innehåller andra villkor för sådana försäljningsbolags verksamhet än lagen om ekonomiska föreningar. För det första fordras, enligt lagen om aktiebolag för besluts fattande, majoritet af aktieantalet. Detta innebär ju en större trygghet för att den icke skall begagnas på ett oekonomiskt sätt, om jag så får uttrycka mig, än sättet för besluts fattande inom ekonomiska föreningar, där medlemsantalets röster utan afseende på medlems större eller mindre ekonomiska intresse är afgörande för beslutet. Och skulle bolag få rätt att bilda föreningar för ekonomisk verksamhet, är det möjligt, att på sådant sätt beslut kunde fattas, som kunde lända till skada för vissa bolag med annan verksamhet än de öfriga bolagen i afseende på de förstnämndes försäljning — jag vill icke närmare ingå på hvilka faror, detta kan medföra. Men jag hoppas att när jag nu fäst uppmärksamheten på saken, utskottet kommer att taga den i öfvervägande och nogta beakta den.

Vidare anfördes ej. Ifrågavarande proposition jämte det af herr Fredholm nu afgifna yttrandet öfverlämnades till lagutskottet.

Slutligen hänvisades till lagutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:

med förslag till lag om ändrad lydelse af 6 § i lagen angående jordfästning den 25 maj 1894; och

med förslag till lag, innefattande ändring i 2 kap. 3 § kyrkolagen.

§ 5.

Efter föredragning vidare af de på Kammarens bord hvilande motioner hänvisades:

herr *O. W. Redelius* motion, n:o 14, till lagutskottet;

herr *Å. H. Hammarskjölds* motion, n:o 15, till statsutskottet;

herr *A. Magnussons* i Salstad motion, n:o 16, till statsutskottet;

herr *J. Bengtssons* i Bjärnalt motion, n:o 17, till statsutskottet;

herr *O. A. Ericssons* i Ofvanmyra motion, n:o 18, till tillfälligt utskott;

herr *J. Larssons* i Presstorp motion, n:o 19, till lagutskottet;

herr *I. E. G. Svenssons* i Skyllberg motion, n:o 20, till lagutskottet;

herr *C. Johanssons* i Aflösa motion, n:o 21, till bevillningsutskottet;

herrar *C. Johanssons* i Aflösa och *J. W. Bengtssons* i Häradsköp motion, n:o 22, till statsutskottet;

herr *O. F. Trapps* motion, n:o 23, till bevillningsutskottet;

herr *J. J. Byströms* motion, n:o 24, till lagutskottet;

herr *C. H. Wallentins* motion, n:o 25, till statsutskottet;

herr *A. Wiklunds* motion, n:o 26, till lagutskottet;

herr *A. E. Lindvalls* motion, n:o 27, till bevillningsutskottet;

herr *C. J. Ödmans* motion, n:o 28, till konstitutionsutskottet; och

herr *A. W. Styrlanders* motion, n:o 29, till tillfälligt utskott.

§ 6.

Justerades protokollsutdrag.

§ 7.

Afgåfvos följande nya motioner, nämligen af:

herrar *J. G. Hazén* och *K. L. Johansson* i Stora Mellby, n:o 30, om skrifvelse till Konungen angående regementspastorsinstitutionens omorganisation;

herrar *S. Arnoldsson* och *O. Persson* i Killebäckstorp, n:o 31, om ändring af 2 § 1 mom. brännvinstillverkningsförordningen m. m.;

herr *M. M. Höjer*:

n:o 32, om skrifvelse till Konungen i fråga om rätt till utträde ur statskyrkan; och

n:o 33, om inredningen af det nya riksdagshuset;

herr *C. R. Johansson* i Jönköping m. fl., n:o 34, om skrifvelse till Konungen angående upphörande af den vissa städer åliggande skyldigheten att bekosta lokal åt telegrafstation;

herr *C. Sandquist*, n:o 35, om skyldighet att bidraga till organists aflöning;

herr *A. T. Carlheim-Gyllensköld*:

n:o 36, om skrifvelse till Konungen i fråga om användande af s. k. holländsk våg vid spanmålshandel m. m.;

n:o 37, om skrifvelse till Konungen angående tillsättande af en kommitté för utredning om behöfliga nya järnvägsbyggnader och kanaliseringsföretag; samt

n:o 38, om skrifvelse till Konungen angående tillsättande af en kommitté för utredning i fråga om kostnaderna för armén, flottan och fästningar m. m.;

herr *O. A. Ericsson* i Ofvanmyra, n:o 39, om skrifvelse till Konungen angående förbud att vid jakt använda mausergevär m. m.;

herr *D. K. Bergström*, n:o 40, om skrifvelse till Konungen rörande revision af lagen angående skydd mot yrkesfara m. m.;

herr *A. Olsson* i Tyllered, n:o 41, om skrifvelse till Konungen angående inlösande af de s. k. Trippska frälseräntorna i Halands län;

herr *G. Lindgren* i Islingby, n:o 42, om skrifvelse till Konungen angående utbytande af ed mot en på tro och heder afgifven förklaring;

herr *J. M. Johansson* i Mellbyn, n:o 43, om anslag till ett nytt lungots-sanatorium;

friherre *F. C. K. Barnekov*, n:o 44, om skrifvelse till Konungen angående pension till föreståndare för folkhögskola;

herr *E. Beckman*, n:o 45, om skrifvelse till Konungen angående villkor för upplåtande af område utom stad till bebyggande i syfte att där skall uppstå ett tätare bebyggt samhälle;

herr *A. A. W. Lund*, n:o 46, om skrifvelse till Konungen angående ändring af 17 kap. 11 § handelsbalken;

herr *P. Zimdahl*:

n:o 47, om statsbidrag till aflönande af lärare vid småskola eller mindre folkskola m. m.;

n:o 48, om statsbidrag till aflönande af fjärdingsman; och

n:o 49, om tillägg till 19 § jaktstadgan;

friherre *C. C. Bonde*, n:o 50, om skrifvelse till Konungen angående revision af förordningen om landsting m. m.;

herr *J. Olofsson*, n:o 51, om skrifvelse till Konungen angående rätt för riksdagens ledamöter till fria resor å statens järnvägar under högst en månad hvarje år å tid, då riksdagen ej är samlad;

herr *O. G. Erikson* i Öfre Odensvi, n:o 52, om dagaflöningen till de värnpliktige under öfningstiden;

herr *O. H. Svensson* i Saläng, n:o 53, om skrifvelse till Konungen angående tillvaratagande af de inhemska häststammarna;

herr *D. Holmgren*:

n:o 54, om skrifvelse till Konungen angående revision af lagen om straff för ämbetsbrott af präst m. m.; och

n:o 55, om anslag till försträckning åt afgående indelta soldater för inlösen af de af dem innehafda torp;

herr *M. F. Nyström*:

n:o 56, om ändring af 15 kap. 2 § giftermålsbalken;

n:o 57, om ålderstillägg åt fyra vaktbetjante vid Stockholms centraltelegrafstation; och

n:o 58, om anslag till uppförande af bostäder för i statens tjänst anställda arbetare, betjante och lägre tjänstemän i städerna eller dessas närhet;

herr *J. Widén*, n:o 59, om skrifvelse till Konungen i fråga om lagfart å fång till tomt i municipalsamhälle eller köping m. m.;

herr *J. P. Jansson* i Saxhyttan, n:o 60, om skrifvelse till Konungen angående utredning om landets skatteförmåga m. m.;

herr *O. A. Brodin*, n:o 61, om skrifvelse till Konungen angående revision af lagen om aktiebolag;

herr *K. Starbäck*, n:o 62, om skrifvelse till Konungen angående det för blifvande elementarlärare föreskrifna profåret;

herr *K. H. Bergendahl*, n:o 63, om skrifvelse till Konungen angående insändande till rätten eller domaren af uppgift å sådana in-tecknade fordringar, som vid exekutiv försäljning af fast egendom icke kunnat i sin helhet af köpeskillingen gäldas, m. m.;

herr *P. Hörnstén*, n:o 64, om ändring af 42 § folkskolestadgan;

herr *S. O. Nylander* m. fl., n:o 65, om skrifvelse till Konungen angående användande af brännstoff för eldning i statens verk och vid statens järnvägar;

herr *J. J. Byström*:

n:o 66, om skrifvelse till Konungen angående ändrad lagstiftning rörande hyresaf-tal; och

n:o 67, om inrättande vid universitetet i Upsala af en professur i alkohologi;

herr *D. M. Lyckholm*, n:o 68, om inrättande af ett national-ekonomiskt råd m. m.;

herr *F. Pettersson* i Tjärsta, n:o 69, om rätt att påkalla skifte för utbrytning af rätt till skogsfång eller mulbete;

herr *K. G. Karlsson* i Göteborg, n:o 70, om tullfrihet för klorzink;

herr *Å. H. Hammarskjöld* m. fl., n:o 71, angående räntan å de till Hultsfred—Vesterviks och Västervik—Åtvidaberg—Bersbo järnvägar lämnade statslån;

herr *V. L. Moll*, n:o 72, om ändring af 1 § lagen, innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar;

herr *A. Hedin*:

n:o 73, om ändringar i Kungl. Maj:ts förslag angående aflöningen för underbefälet vid armén m. m.; och

n:o 74, om afslag å Kungl. Maj:ts framställning om anslag till ytterligare ett järnvägsspår mellan Tumba och Rönninge stationer.

Vid afgifvandet af sistnämnda motion yttrade

Herr Hedin: Den andra motionen afser ett ämne, där sakfrågan är för mig fullkomligt främmande, men behandlingssättet för det utaf Kungl. Maj:t framställda förslaget i ämnet är sådant, att det i mina ögon har fullt ut lika valör som någonsin en sakfråga.

Jag läste uti Dagens Nyheter i dag en underrättelse om att Stockholms stadsfullmäktiges beredningsutskott, som fått till sig

en fråga återremmitterad, funnit lämpligt svara, att det icke ämnade företaga den utredning, som stadsfullmäktige ålagt detsamma. Det uttalades i tidningen den förmodan, att stadsfullmäktige icke skulle vara nog svaga att finna sig i en sådan behandling, och jag för min del tillåter mig — då jag nu väcker förslag om afslag å Kungl. Maj:ts proposition om anslag till ytterligare ett järnvägsspår mellan Tumba och Rönninge stationer — att uttala den förmodan, att Riksdagen icke skall vara tillräckligt ryggradslös för att finna sig i den behandling som här ifrågasatts af en utaf Kungl. Maj:ts konstitutionella rådgifvare. Riksdagen har begärt en utredning af frågan i hela dess vidd. Den får förslaget om beviljande på förhand af penningar till en liten del af hvad som var ifrågasatt för två år sedan. Härmed förmenar man sig hafva bundit Riksdagen tillräckligt för att sedan göra hvad man — såsom kort efter afslaget förkunnades — först var besluten att genomdrifva redan 1902, då förslaget skulle förnyas; »Riksdagen skall antaga det», sade en ledamot af den s. k. kommittén.

Jag sade den *så kallade* kommittén, därför att det icke är någon kommitté. Den består af två utaf järnvägsstyrelsens ledamöter, hvilka hafva sin mening på förhand gifven och sålunda icke hafva någon annan utredning att komma med än hvad de redan förut uttalat i frågan, och vidare af en utan tvifvel skicklig trafikman i spetsen för en enskild järnväg, hvilken person emellertid är på sin järnvägs vägnar till den grad beroende af statens sedan länge visade gunst, att det säkerligen icke behöfves mer* än ett ord för att låta honom förstå, att det icke går an att hafva annan mening än järnvägsstyrelsen; och af de öfriga ledamöterna tror jag en del icke alls hafva bekymrat sig om saken. Egendomligt är, att då det gäller ett byggnadsföretag, det icke finnes — så vidt jag kan minnas — någon enda såsom järnvägsbyggare känd person i hela den s. k. kommittén.

Häruppå afgåfvos ytterligare motioner af:

herr *C. J. Ödman*, n:o 75, om tull å saltad och torkad fisk;

herr *K. H. Branting*, n:o 76 om skrifvelse till Konungen angående införande af lika rösträtt och proportionell valmetod vid val till stadsfullmäktige;

herr *C. Wallis*, n:o 77, om anslag till understöd åt medelösa lupuspatienter för deras behandling med den så kallade ljusmetoden; och

herr *G. O. Wallenberg*, n:o 78, i anledning af Kungl. Maj:ts framställning om anläggande af ett fast undervattenstorpedbatteri vid Oscar-Fredriksborg.

Vid sistnämnda motions afgifvande yttrade motionären

Herr Wallenberg: Då alla myndigheter erkänt den olägenhet, som uppstått därigenom att den förnämsta infarten till hufvudstaden blifvit igengrundad, och sedan Kungl. Maj:t i sin proposition erkänt, att någonting behöfver åtgöras i saken, men icke begärt medel till anläggande af det nödiga undervattens-torpedbatteriet att utgå förrän år 1904, tillåter jag mig att i min motion föreslå, att Kungl. Maj:t måtte berättigas att af tillgängliga medel redan innevarande år påbörja arbetet.

Slutligen afgåfvos följande nya motioner af:

herr *A. Johanson* i Mossebo, n:o 79, om dagaflöningen till de värnpliktige under öfningstiden; och

n:o 80, om fribrefsrätt för ordförande i kommunalstämma och kommunalnämnd m. m.

Samtliga dessa nu afgifna motioner blefvo på begäran bordlagda.

§ 8.

Till bordläggning anmäldes:

statsutskottets memorial, n:o 1, med de till innevarande Riksdag afgifna berättelser dels af fullmäktige i riksgäldskontoret angående riksgäldskontorets ställning och förvaltning samt dels af fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret angående det dem lämnade uppdrag i fråga om uppförande å Helgeandsholmen af nya byggnader för Riksdagen och riksbanken; och

bankoutskottets memorial, n:o 1, med öfverlämnande af fullmäktiges i riksbanken till bankoutskottet afgifna berättelse.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 2,49 e. m.

In fidem

Herman Palmgren.

Tisdagen den 27 januari.

Kl. 7 e. m.

I anledning däraf att tiden för afgifvande af sådana motioner, som tillhörde ständigt utskotts behandling, med denna dag utginge, voro kammarens ledamöter kallade att jämväl nu sammanträda.

Därvid afgåfvos följande nya motioner, nämligen af:

herrar *E. Hammarlund* och *F. Berg* i Stockholm, n:o 81, med hemställan att reservationsanslaget till högre folkskolor måtte förändras till förslagsanslag;

herrar *F. Berg* i Stockholm och *E. Hammarlund*, n:o 82, i anledning af Kongl. Maj:ts förslag om ändring af grunderna för tilldelande af understöd från anslaget till högre skolor för kvinnlig ungdom;

herr *C. Wallis* m. fl., n:o 83, om skrifvelse till Konungen angående internering af alkoholister;

herr *H. F. A. E. Pantzarhielm*:

n:o 84, om tullen å formalin; och

n:o 85, om tullfrihet för hylsor, kulor och tändhattar till vissa mauserpatroner;

herr *A. F. Burman*, n:o 86, om lån ur odlingslånefonden för betalande af kostnader för laga skiften;

herr *A. W. Styrlander*, n:o 87, om skrifvelse till Konungen angående borttagande eller nedsättande af tullen å alkoholfria viner;

herrar *E. O. V. Wavrinsky* i Stockholm och *A. Hedin*, n:o 88, om skrifvelse till Konungen angående åtgärder mot smittosamma könssjukdomars spridning m. m.;

herr *J. P. Jansson* i Saxhyttan, n:o 89, om afslag å Kungl. Maj:ts framställning om anslag till nyanskaffning af krigsfartygs-materiel;

herr *D. Persson* i Tällberg m. fl., n:o 90, om antagande af lag angående förbud i vissa fall för bolag och förening för ekonomisk verksamhet att förvärfva fast egendom;

herr *O. Emthén*, n:o 91, om inskränkning i ägostycknings-förfarandet;

herr *E. Nilsson* i Kattleberg, n:o 92, om skrifvelse till Konungen angående kostnaderna för reglering af vattentillgången i strömdrag;

herr *Å. H. Hammarskjöld* m. fl., n:o 93, om skrifvelse till Konungen angående åtgärder för mildrande af de olägenheter, som Sveriges näringslif må komma att lida af de förhöjda tyska tullsatserna;

herr *M. Andersson* i Löfhult, n:o 94, om anläggande af en järnvägsstation vid Höreda;

herr *S. J. Enander*, n:o 95, om tillägg till 8 och 12 §§ bevillningsförordningen;

herr *L. G. Broomé* i Bårslöf m. fl., n:o 96, om anslag till svenska freds- och skiljedomsföreningen;

herr *C. H. Gustafsson* i Mjölby m. fl., n:o 97, om tull å ägg;

herr *A. Hedin*, n:o 98, om skrifvelse till Konungen rörande kommunalisering af vissa företag, hvilkas karaktär af indivisibel industri påkallar, att de ägas och äfven skötas af kommunen själf;

herr *G. W. Roos*, n:o 99, om skrifvelse till Konungen angående bestämmelser i fråga om de förhållanden, under hvilka handverk och andra handteringar äro att hänföra till fabriksdrift;

herr *A. Olsson* i Mårdäng, n:o 100, om skrifvelse till Konungen angående föreskrifter om släckning af skogseld;

herr *C. Persson* i Stallerhult m. fl., n:o 101, om pension åt vice häradshöfdingen John Magnus Stuart;

herr *D. K. Bergström*;

n:o 102, om skrifvelse till Konungen angående bevillningsavgifter af utlänningar för konserter eller dramatiska och andra föreställningar; och

n:o 103, om skrifvelse till Konungen angående anskaffande vid regementen och lägerplatser, som däraf äro i saknad, af nödiga samlingslokaler jämte bokförråd och skrifmaterialier för de värnpliktige;

herr *O. G. Eklund*, n:o 104, om tull å gjutna hjulnaf;

herr *C. G. Österberg*, n:o 105, om ändring af 3 § lagen om aktiebolag;

herr *C. Wallis* m. fl., n:o 106, om utvidgning af Kristinehamns hospital samt Piteå hospital och asyl;

herr *J. E. Biesert*, n:o 107, om tull å kaustikt natron, kaustikt kali och klorkalk;

herrar *H. Hedlund* och *G. Elowson*, n:o 108, om skrifvelse till Konungen angående tillämpning af den proportionella valmetoden vid val af stadsfullmäktige;

herr *H. Hedlund*:

n:r 109, om skrifvelse till Konungen angående rätt för innehafvare af nyttjanderätt till regleradt allmänt tomtområde att, när tiden för nyttjanderättsaftalet utlupit, förnya detsamma emot viss afgäld; och

n:o 110, om skrifvelse till Konungen angående inteckning i enskild person tillhörig byggnad, belägen å allmän grund;

herr *E. G. Åkerlind*, n:o 111, om skrifvelse till Konungen angående uppbördsprovisionen för indrifning af resterande kommunalutskylder;

herrar *C. J. Berggren* och *M. Matsson*, n:o 112, om gränstrafiken öfver den del af gränsen mot Norge, som sträcker sig från tullstationen Medskogen till Mitandersfors i Värmlands län;

herr *C. A. Lindhagen*, n:o 113, om ändrad lydelse af 9 kap. 1 § giftermålsbalken m. m.;

herrar *C. A. Lindhagen* och *J. G. Pettersson* i Södertälje, n:o 114, angående lösen för byggnader, som afhysas från det för statens järnvägar aftagna området i Malmberget;

herr *K. A. Staaff*:

n:o 115, om skrifvelse till Konungen angående afskaffande af penninglotterier m. m.;

n:o 116, om skrifvelse till Konungen angående förebyggande att aktieägare genom tillfälliga skenöfverlåtelser af aktier bereda sig behörigt inflytande å bolagsstämmas beslut;

n:o 117, om skrifvelse till Konungen angående inskränkning af ämbetsmäns rätt att vara styrelseledamöter eller revisorer i aktiebolag;

n:o 118, om skrifvelse till Konungen angående ändring i strafflagens bestämmelser rörande sammanträffande af brott m. m.;

n:o 119, om skrifvelse till Konungen angående oäkta barns arfsrätt; och

n:o 120, om skrifvelse till Konungen rörande ändring af 38 § förordningen angående inteckning i fast egendom;

herr *H. A. Segerdahl*:

n:o 121, om skrifvelse till Konungen i syfte att kungörelsen angående upphörandet af posträtter m. m. den 9 november 1836 måtte upphöra att gälla; och

n:o 122, om lydelsen af vittnesed m. m.; samt
herr *J. Nydal*, n:o 123, om straffet för djurplågeri.

Samtliga dessa motioner blefvo på begäran bordlagda.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 7,26 e. m.

In fidem

Herman Palmgren.